

Quarterly of Communications Psychology

The predictive role of mother-child communication components in child anxiety with emphasis on mothers' ego strength, metaemotions, and thematic relationships

Mahnaz Ahmadzadeh¹, Ali Khademi²•, Farnaz Farshbaf Mani Sefat³

1. PhD student, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

2. • Professor, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

Home Page: <https://sanad.iau.ir/journal/cp>

URL: <https://sanad.iau.ir/Journal/cp/Article/1216346>

DOI: <https://doi.org/10.82548/p1dv-ky58>

Article Information

ABSTRACT

Use your device to scan
and read the article online

Article History:

Received; 2025/08/29

Accepted; 2025/09/28

Published; 2026/01/01

Article Type:

Family and Communication

Subject Area:

Research Article

• Corresponding Author:

Ali Khademi

• E-mail:

Ali.Khademi@iau.ac.ir

• ORCID:

0000-0002-6230-8428

The present study aimed to determine the predictive role of mother-child communication components in child anxiety with emphasis on mothers' ego strength, metaemotions, and thematic relationships. The research method was correlational and the statistical population included mothers with children with anxiety symptoms in Tehran in the summer of 2023. Voluntary sampling was used to select the samples and a sample of 267 people was selected. The variables used to measure the child anxiety questionnaires were Spence Form Parents (2001), Besharat ego strength (2016), Bell et al.'s thematic relationships (1986), and Mittmansgruber et al.'s metaemotions (2009). The data were analyzed using correlation and regression methods using SPSS version 24 and the results showed that mothers' ego strength and positive metaemotions have a negative and significant relationship with child anxiety, and mothers' thematic relationships and negative metaemotions have a positive and significant relationship with child anxiety. Also, according to the regression model, the research variables predict a total of 36.80 percent of the changes in child anxiety. Based on the findings of this study, a model for predicting child anxiety based on these characteristics of mothers is important, and this is an important step towards explaining and intervening in children's anxiety, which must be taken into account when designing and implementing interventions.

KEYWORDS: ego strength, thematic relations, anxiety, meta-excitements, mother-child communication.

Cite this article: Ahmadzadeh, M, khademi, A, & farshbaf Mani Sefat, F. (2025). The predictive role of mother-child communication components in child anxiety with emphasis on mothers' ego strength, metaemotions, and thematic relationships. Quarterly of Communications Psychology, 2(5), pp. 1-18. [In Persian] <https://doi.org/10.82548/p1dv-ky58>

© The Author(s).

Publisher: Islamic Azad University Press.

ISSN (Online): 3092-6440

The predictive role of mother-child communication components in child anxiety with emphasis on mothers' ego strength, metaemotions and thematic relationships

can play a role in regulating mother-child relationships (Ojala, 2021).

Considering the aforementioned materials and background, and considering that no research has been conducted on the role of ego strength, thematic relationships, and metaemotions in child anxiety, it is essential that these factors be carefully examined and, following these studies, appropriate and necessary solutions for intervention in child anxiety are presented. Therefore, the question of this study is whether there is a relationship between ego strength, thematic relationships, and thematic relationships of mothers with child anxiety and whether these variables can predict child anxiety?

Methodology

The present study, considering that it seeks to investigate the relationship between variables and the prediction model, is a type of correlational and predictive research (Delavar, 2024). The statistical population of this study included all mothers of children with anxiety symptoms in Tehran in the summer of 1402 who gave informed consent to participate in this study. 300 mothers were selected through voluntary sampling and 267 valid questionnaires were analyzed from them. The inclusion criteria for the study were: having symptoms of anxiety in the child, consent to participate in the study, residence in Tehran, child age under 12 years, mother's education at the level of reading and writing, no major psychiatric disorder in the child, and having the motivation to participate in the study, and the exclusion criteria were not completing all the questionnaires and having another major illness.

Results

The results showed that the correlation coefficient of the child's anxiety variable with thematic relationships and mothers' negative metaemotions was positive and significant, and with ego strength and mothers' positive metaemotions was negative and significant. The results also showed that 36.80% of the variance in child anxiety is explained and predicted by mothers' ego strength, metaemotions, and thematic relationships. Regression coefficients showed that all four variables of ego strength, positive and negative metaemotions, and mothers' thematic relationships have a significant role in predicting child anxiety.

Extended Abstract

Introduction

One of the most common psychological symptoms in children is anxiety. One of the characteristics of the mother that can affect the child's psychological experiences, including the experience of anxiety, is my resilience. My resilience is one of the key concepts in psychology that refers to the personality and identity of the individual. My resilience means self-regulation and self-care and indicates the strength and ability of the individual to interact with the surrounding environment and make their own decisions. My resilience indicates the ability of the individual to communicate with others and control their emotions and behaviors (Beshart, 2016).

Another characteristic of the mother that can be raised in the child's anxiety is thematic relationships. According to the thematic relationships theory, the most intimate early relationships have the greatest impact on psychological trauma, and failure in thematic relationships determines the individual's later relationships with himself and the outside world, and intrapersonal and interpersonal values. Kernberg emphasizes the thematic relationships by focusing on childhood experiences and their effects on the individual's perception of himself and his relationships with others, and considers personality to be the result of the internalization of the early thematic relationships that shape the ego capacity, activate defense mechanisms, and affect the regulation of the individual's later relationships (Bloom & Bloom, 2022).

Another characteristic of the mother that can affect the child's experience of anxiety is the mother's metaemotions. Metaemotions are defined as the organization of a set of thoughts and feelings about emotions. In other words, the emotional reactions of individuals to the emotions they experience are called metaemotions. Metaemotions can be described as the emotion after the experience of an emotion. Positive metaemotions mean awareness, recognition, and acceptance of positive emotions and how to express them appropriately, and negative metaemotions mean awareness, recognition, and acceptance of negative emotions and how to prevent them from occurring, which

negative metaemotions tend to encode and recall negative information more easily than positive or neutral information, which causes them to be biased in interpreting environmental, personal, and child events, which is a symptom of tension and transmission to the child.

Given the findings of the present study that the model for predicting child anxiety based on ego strength, thematic relationships, and metaemotions is significant, it is suggested that interventions on mothers focusing on their ego strength, thematic relationships, and metaemotions should be emphasized in order to treat child anxiety. The limitations of the present study were the limited scope of the study to subjects in Tehran, the lack of control over possible influential variables such as economic and social status, number of children, and education, the lack of use of random sampling, and the lack of differentiation of types of children's anxieties. Therefore, it is suggested that in order to increase the generalizability of the results, at the research proposal level, this study be conducted in other regions and societies with different cultures, controlling the aforementioned factors, utilizing random sampling methods, and differentiating types of children's anxieties.

Contributions Author: Contributions Author ,design framework Overall: Ali Khademi Dr, author corresponding and article the editing and analysis content. Mahnaz ahmadzadeh . Dr, and Farnaz farshbaf Dr, analysis content in cooperating the validated and discussed authors All. content primary compiling and data Collecting.

Acknowledgments: We would like to thank all the research participants who helped us.

Conflicts of Interest: The this in interest of conflicts no are there declared authors.

Funding: This support financial any receive t'didn article.

The largest role is related to thematic relationships and the smallest role is related to negative metaemotions.

Conclusion

The aim of this study was to determine the relationships between mothers' ego strength, metaemotions, and thematic relationships with child anxiety and the model for predicting child anxiety based on those variables. The results showed that the relationships of all three variables with child anxiety were significant and that these variables predicted 36.80% of the changes in child anxiety in total. In explaining the role of mothers' subjective relationships on children's anxiety, it can be said that mothers' subjective relationships and children's behavioral and emotional disorders have a two-way relationship, in that mothers' subjective relationships cause a vicious cycle in parent-child relationships that manifests itself in the form of parenting styles, and on the other hand, children's behaviors cause mothers to react in line with their personality traits, and this cycle is constantly repeated through mother-child behaviors. In explaining the role of mothers' ego strength on child anxiety, it can be said that the nature of mothers' ego strength leads to the ability to maintain their identity regardless of psychological stress, suffering, and conflicts that arise between internal needs and external demands. In explaining the effectiveness of positive and negative metaemotions, it should be said that, according to Gottman's metaemotion theory, positive metaemotion, unlike negative metaemotion, causes people to have a lower tendency to suppress their emotions or feelings, and this helps them to be receptive to emotions and have a better ability to cope with problems. Positive metaemotion provides the basis for accepting emotions, mindfulness, and psychological acceptance, and improves the mother's own psychological tensions. mothers with

   		
نقش پیش بینی کنندگی مولفه های ارتباطی مادر- کودک در اضطراب کودک با تأکید بر استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران		
مهناز احمدزاده^۱، علی خادمی^۲، فرناز فرشایف مانی صفت^۳		
۱. دانشجوی دکتری، گروه روان شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران. ۲. استاد گروه روان شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران. ۳. استادیار، گروه روان شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران.		
 	Home Page: https://sanad.iau.ir/journal/cp URL: https://sanad.iau.ir/Journal/cp/Article/1216346 DOI: https://doi.org/10.82548/p1dv-ky58	
چکیده هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش پیش بینی کنندگی مولفه های ارتباطی مادر- کودک در اضطراب کودک با تأکید بر استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران است. روش پژوهش از نوع همبستگی بوده و جامعه آماری شامل مادران دارای کودک با علامت اضطرابی شهر تهران در تابستان سال ۱۴۰۲ بود. برای انتخاب نمونه ها از روش نمونه گیری داوطلبانه استفاده و نمونه ای به تعداد ۲۶۷ نفر انتخاب شد. جهت سنجش متغیرها از پرسش نامه های اضطراب کودک اسپنس فرم والدین (۲۰۰۱)، استحکام من بشارت (۱۳۹۵)، روابط موضوعی بل و همکاران (۱۹۸۶)، فراهیجان میتمانسگروبر و همکاران (۲۰۰۹) استفاده شد. داده ها با روش همبستگی و رگرسیون با استفاده از SPSS نسخه ۲۴ تحلیل و نتایج نشان داد که استحکام من و فراهیجانات مثبت مادران با اضطراب کودک رابطه منفی و معنی دار و روابط موضوعی و فراهیجانات منفی مادران با اضطراب کودک رابطه مثبت و معنی دار دارند. همچنین مطابق مدل رگرسیون، متغیرهای پژوهش در مجموع ۳۶/۸۰ درصد از تغییرات اضطراب کودک را پیش بینی می کنند. بر اساس یافته های این پژوهش، مدل پیش بینی اضطراب کودک بر اساس این ویژگی های مادران، حائز اهمیت است و این گام مهمی در جهت تبیین و مداخله اضطراب کودکان می باشد که لازم است در طراحی و به کارگیری مداخلات به آن ها توجه کرد. واژگان کلیدی: استحکام من، روابط موضوعی، اضطراب، فراهیجانات، ارتباط مادر- کودک.		اطلاعات مقاله از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید تاریخ های مقاله: تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۶ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۱۱ نوع مقاله: مقاله پژوهشی حوزه موضوعی: خانواده و ارتباطات نویسنده مسئول: علی خادمی رایانامه: Ali.Khademi@iau.ac.ir ارکید: 0000-0002-6230-8428
استناددهی: احمدزاده، مهناز، خادمی، علی، و فرشایف مانی صفت، فرناز. (۱۴۰۴). نقش پیش بینی کنندگی مولفه های ارتباطی مادر- کودک در اضطراب کودک با تأکید بر استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران. فصلنامه روان شناسی ارتباطات، ۵(۲)، صص. ۱-۱۸. https://doi.org/10.82548/p1dv-ky58		ناشر: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی شاپای الکترونیکی: ۳۰۹۲-۶۴۴۰ ©. The Author(s).

مقدمه

آسیب‌پذیری روانی در سنین کودکی تحت‌تأثیر فرایند فعال رشد و مقتضیات خاص این دوره از یک سو، و کنترل شرایط محیطی و موقعیتی کودک توسط بزرگسالان از طرف دیگر قرار دارد. «بیش‌ترین شکل آسیب‌شناسی روانی کودک را مشکلات هیجانی تشکیل می‌دهد که در جریان رشد و تکامل برخی کودکان ایجاد می‌شود. اختلال‌های روانی در کودکان، مشکلات شایع و ناتوان‌کننده‌ای هستند که برای والدین، معلمان و کودکان مشکلات فراوانی را ایجاد می‌کنند و با تعداد زیادی از مشکلات اجتماعی همبودی دارند» (سادوک، سادوک و پدرو، ۲۰۱۵، ۱۳۹۹).

«یکی از علایم روان‌شناختی که در کودکان شیوع بیش‌تری دارد اضطراب است. منظور از اضطراب کودک، هیجان ناخوشایندی است که با اصطلاحاتی مانند نگرانی، دلشوره، وحشت و ترس بیان می‌شود. اضطراب کودک، با بی‌قراری حرکتی (از جا پریدن، لرزش، ناآرامی) بیش‌فعالی (گیجی، تند زدن قلب و گاهی عرق کردن) و بیمناکی دیده می‌شود. تعارض‌ها و گونه‌های دیگر ناکامی یکی از خواستگاه‌های اضطراب است. هم‌چنین خطر آسیب بدنی، به خطر افتادن عزت نفس و وارد آمدن فشار برای انجام کارهایی فراتر از توانمندی‌های کودک، در وی اضطراب ایجاد می‌کند» (اوزترک، مورتی و بارون، ۲۰۱۹).

«اضطراب کودکان به صورت تجربه احساس دلهره، ناراحتی به همراه دشواری شناختی خود را نشان می‌دهد» (ابرامویتز و بلکی، ۲۰۲۰). هم‌چنین آن را نشانه یا هیجانی مرتبط با شرایط استرس‌زا معرفی

می‌کنند» (ساراسون، ۲۰۱۳؛ سادوک، سادوک و پدرو، ۲۰۱۵، ترجمه گنجی، ۱۳۹۹). به عبارت دیگر ادراک تهدید و و نگرانی دائم می‌باشد که بر روی عملکرد کودک تأثیر گذاشته آن را کاهش و یا مختل می‌کند.

«شیوع اضطراب کودکان بر طبق مطالعات فراتحلیل ۶/۵ درصد برآورد شده است» (پولازنک، سالوم، سوقیا، کایه و روهد، ۲۰۱۵). گروه دیگری از مطالعات شیوع‌شناسی نشان داده است در حدود ۱۲-۱۸ درصد کودکان به یکی از معیارهای تشخیصی اختلال اضطرابی مبتلا هستند که عملکرد و روند زندگی آن‌ها را مختل می‌کند» (سیلو، آلونسو، برومت و همکاران، ۲۰۱۵).

بروز اختلال‌های اضطرابی به اشکال گوناگون (اضطراب جدایی، هراس اجتماعی، اختلال اضطراب فراگیر، بازار هراسی، هراس‌های اختصاصی و غیره)، به طور عمده در از سنین پیش دبستانی بروز می‌کند و ممکن است سالیان دراز پابرجا بماند. علاوه بر این، میزان بهبودی خود به خودی علایم اضطرابی کودکان پایین بوده و در طول دوران رشد تداوم می‌یابد» (تیوبرت و پینکوارت، ۲۰۱۱). سیر مزمن اختلال‌های اضطرابی، تداوم آن‌ها در سیر رشد، (پادل، میچالیزن، ادموند، پولتو و کندال، ۲۰۱۰)، همبودی با اختلال‌های دیگر و زمینه‌سازی بروز اختلال‌های دیگر در بزرگسالی افسردگی، مصرف مواد، اضطراب در بزرگسالی، افسردگی اساسی و تلاش برای خودکشی (گینزبرگ و کینگری، ۲۰۰۷)، اهمیت شناخت و تشخیص عوامل ایجادکننده و تداوم بخش آن را در دوران کودکی برجسته‌تر می‌کند. لذا با توجه به شیوع بالا و پیامدهای اضطراب در کودکان، شناسایی عوامل ایجادکننده آن ضروری است.

این اختلال کودکان، از عوامل متعددی چون عوامل محیطی و اجتماعی، زیست‌شناختی و جسمی، وراثت و ژنتیک نشأت می‌گیرد و می‌توانند زندگی اجتماعی و تحصیلی کودکان را با چالش روبه‌رو کند؛ به طوری که کودک مبتلا به اختلالات اضطرابی نسبت به همسالان خود، مهارت‌های اجتماعی ضعیفی دارد، با مشکلات تحصیلی بیش‌تری روبه‌رو است و علائم افسردگی، سو مصرف مواد و اختلالات خوردن را نشان می‌دهد. در سال‌های اخیر از لحاظ شکل‌گیری اضطراب، بر روابط کودکان با کسانی که مراقبت از آنان را به عهده دارند و نیز بر ویژگی‌های ایشان که عمدتاً مادران هستند؛ تأکید شده است. هم‌چنین، در سال‌های اخیر پژوهش‌های دامنه‌داری درباره نقش عوامل خانوادگی مؤثر به ویژه نقش ویژگی‌های مادر در اضطراب کودک انجام شده است» (یزدانی-پور، ۱۳۹۹).

«یکی از ویژگی‌های مادر که می‌تواند بر تجارب روان-شناختی کودک از جمله تجربه اضطراب اثر بگذارد، استحکام من است. استحکام من یکی از مفاهیم کلیدی در روان‌شناسی است که به شخصیت و هویت فرد اشاره دارد. استحکام من به معنای خودتنظیمی و خودمراقبتی است و نشانگر قدرت و توانایی فرد در تعامل با محیط اطراف و تصمیم‌گیری‌های خود است. استحکام من نشانگر توانایی فرد در ارتباط با دیگران و کنترل هیجان‌ها و رفتارهای خود است» (بشارت، ۱۳۹۵). از دیدگاه برخی نظریه‌پردازان من، استحکام من به آمیزه‌ای از توانمندی‌های درون روانی اطلاق می‌شود که افراد در تعاملات خود با دیگران و محیط اجتماعی شأن نشان می‌دهند» (گلترزر و بنان، ۲۰۱۳). از دیدگاه فروید (۱۹۲۳)، استحکام من به توانایی من در مواجهه با مطالبات و تعارض‌های نهاد، فرامن و مقتضیات محیط و مدیریت این شرایط اطلاق

می‌شود. از این نقطه نظر، استحکام من به فرد کمک می‌کند تا در شرایط استرس‌زا و درمانده ساز، ثبات و پایداری هیجانی خود را حفظ کند. بر عکس، اگر من از استحکام کافی برخوردار نباشد، فرد در کشاکش مطالبات و تعارض‌ها گرفتار می‌شود و آشفتگی هیجانی را تجربه می‌کند. ضعف من از شاخص‌های اصلی آسیب‌شناسی روانی در رویکردهای روان‌پویایی محسوب می‌شود» (وینر و سالس، ۲۰۱۲). بر اساس نظریه‌های تحولی (برای مثال، اریکسون، ۱۹۶۵؛ لوینگر، ۱۹۷۶)، استحکام من محصول فایق آمدن بر بحران‌های تحولی و گذار موفق از یک مرحله به مرحله بعدی تحول روانی است؛ فرایندی که پیامد آن رشد و استحکام من و شکل‌گیری هویت است (کریمر، ۲۰۱۲). در این راستا، هشت نیرومندی و استحکام من را برای حل موفقیت‌آمیز مراحل هشت‌گانه روانی - اجتماعی اریکسون مطرح کرده‌اند که عبارتند از: امید، خواسته، هدف، شایستگی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرد (مارکستروم و مارشال، ۲۰۰۷). یافته‌های پژوهشی (اگلینتون و چانگ، ۲۰۱۱؛ بشارت و شهیدی، ۲۰۱۱؛ بلاک، ۲۰۰۲؛ سینگ و آناند، ۲۰۱۵؛ کاروالو، هیفانتیس، تانای، مکیدو، فلوروس، و همکاران، ۲۰۱۳؛ مومنی و علیخانی، ۱۳۹۲؛ نیلکا، اشبی و نوبل، ۲۰۱۲) موید رابطه بین مؤلفه‌های استحکام من (کنترل من، سبک‌های دفاعی من، سبک‌های مقابله با استرس، تاب‌آوری من) با نشانه‌های اضطراب است» (نقل از بشارت، اسدی و غلامعلی لواسانی، ۱۳۹۵).

یکی دیگر از ویژگی‌های مادر که می‌تواند در اضطراب کودک مطرح شود، روابط موضوعی است. بر اساس نظریه روابط موضوعی، صمیمی‌ترین روابط اولیه بیش‌ترین تأثیر را بر آسیب‌های روانی داشته و شکست در روابط موضوعی تعیین‌کننده روابط بعدی

فرد با خود و دنیای بیرون و ارزش‌های درون فردی و بین فردی است. کرنبرگ در مورد روابط موضوعی، با تمرکز بر تجارب کودکی و اثرات آن بر ادراک فرد از خود و روابطش با دیگران تأکید نموده و شخصیت را حاصل درونی‌سازی روابط موضوعی اولیه‌ای می‌داند که ظرفیت ایگو را شکل داده و مکانیسم‌های دفاعی را به راه می‌اندازد و بر تنظیم روابط بعدی فرد تأثیر می‌گذارد» (بلوم، ۲۰۲۲). زیگموند فروید روابط موضوعی را اساساً در چارچوب نیازهای غریزی و افرادی که آن‌ها را برآورده می‌سازند، می‌نگریست» (بارتولف، ۱۹۹۱؛ به نقل از مسگریان و همکاران، ۱۳۹۹).

نظریه‌پردازان روابط موضوعی با تمرکز بر روابط اوایل زندگی و اثرات و بقایای دیرپای آن بر روان فرد به مثابه روابط موضوعی درونی، بر ادراکات فرد از خود و روابط او با افراد دیگر تأکید می‌کنند» (ذرراتی، ۱۳۹۸). پژوهش‌ها ارتباط نزدیکی بین کیفیت روابط موضوعی مادر و سبک فرزندپروری را مطرح کرده‌اند که بر سلامت روانی کودک تأثیر می‌گذارد» (وایت، ۲۰۱۵). به عنوان نمونه، پژوهش عباسی و زارع (۱۴۰۳) نشان داد که نقش اضطراب و روابط موضوعی مادران در پیش‌بینی اضطراب جدایی کودکان دبستانی دارای نقش معنادار است. میرصادقی و همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان دادند که مدل شیوه‌های فرزندپروری مادران مبتنی بر سبک‌های دلبستگی و کیفیت روابط موضوعی آنان در میان مادران با فرزندان مبتلا به اختلال‌های اضطراب جدایی و وسواس-اجبار برآزش دارد. در این راستا، وینی کات بیان می‌کند که مبنای رشد سالم کودک حرکت از وابستگی به استقلال است» (رینکینن، جالاس و شاو، ۲۰۱۵). اگر مادر نتواند خود را با نیازهای کودک هماهنگ کند و محیط ناکام

کننده یا ارضای افراطی فراهم سازد، کودک قادر نخواهد بود تا رابطه بین خود و مادر خوب را درونی کند و به استقلال برسد. این کودکان در ادامه به طور مداوم به دنبال موضوع‌هایی هستند که بتوانند از طریق آن‌ها، دلبستگی‌ای را که از آن محروم شده‌اند، دوباره به دست آورند. در واقع، دیگران برای این افراد نقش موضوع‌های گذاری را دارند که اضطراب فقدان موضوع را در آن‌ها تسکین دهد» (شفق دوست و شهامت ده سرخ، ۱۳۹۸).

یکی ویژگی دیگر مادر که می‌تواند بر تجربه اضطراب کودک اثر بگذارد، فراهمیجانات مادر است. فراهمیجانات به عنوان سازماندهی مجموعه‌ای از افکار و احساسات درباره هیجانات تعریف می‌شود. به عبارت دیگر واکنش‌های هیجانی افراد نسبت به هیجاناتی که تجربه می‌کنند فراهمیجانات نامیده می‌شود. فراهمیجانات را می‌توان به عنوان هیجان بعد از تجربه هیجان توصیف کرد. فراهمیجانات مثبت به معنای آگاهی، شناخت و پذیرش هیجان‌های مثبت و نحوه ابراز مناسب آن‌ها و فراهمیجانات منفی به معنای آگاهی، شناخت و پذیرش هیجان‌های منفی و نحوه جلوگیری از وقوع آن‌هاست که می‌تواند در تنظیم روابط مادر-کودک نقش ایفا نماید» (اوجالا، ۲۰۲۱). فراهمیجان‌ها هیجاناتی هستند که در پاسخ به هیجانات دیگر برای مثال احساس گناه در مورد خشم رخ می‌دهند. فراهمیجان مثبت (مانند فراعلاقه یا فرادلسوزی) به معنای آگاهی، شناخت و پذیرش هیجان‌های مثبت و نحوه ابراز مناسب آن‌ها و فراهمیجان منفی (مانند فراخشم یا فرانگرانی) به معنای آگاهی، شناخت و پذیرش هیجان‌های منفی و نحوه جلوگیری از وقوع آن‌هاست» (نونس و همکاران، ۲۰۲۲).

پژوهش چراغیانی (۱۴۰۰) با عنوان نقش پیش‌بینی‌کننده طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی مادر در پیش‌بینی اضطراب کودکان نشان داد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی مادر با اضطراب کودکان رابطه معنی‌داری وجود دارد. پژوهش راشدی، نجات و اکبری امرغان (۱۳۹۹) با عنوان رابطه ویژگی‌های شخصیتی مادر و عوامل تنش‌زای دوران بارداری با اختلال اضطرابی کودکان، نشان‌دهنده معنادار بودن مدل رگرسیونی پیش‌بینی اضطراب کودکان بر اساس عوامل تنش‌زای بارداری و ویژگی‌های شخصیتی A، N و O مادران بود. در یک تحقیق با عنوان بررسی رابطه ابعاد شخصیتی مادر با اضطراب در کودکان، یافته‌ها نشان داد، بین ابعاد شخصیتی مادر (روان رنجورخویی/ ثبات هیجانی، روان پریش خویی/کنترل تکانه، درون-گرایی/برون گرایی) و میزان اضطراب کودک رابطه معناداری وجود دارد. در مجموع ویژگی‌های شخصیتی مادران (روان رنجورخویی، روان پریش خویی، درون گرایی) ۰/۲۴ از اضطراب کودکان را تبیین می‌کند» (بابایی، ۱۳۸۷).

صادقی و منیرپور (۱۴۰۱) در تحقیقی نشان دادند که حدود ۱۳ درصد واریانس اضطراب جدایی کودکان توسط عامل‌های متغیر ساختار شخصیت (برونگرایی، گشودگی، موافق بودن و با وجدان بودن) و زیرمقیاس‌های روابط موضوعی (بیگانگی، بی‌کفایتی اجتماعی و خود میان‌بینی) پیش‌بینی می‌شود. در تحقیقی با عنوان ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و هیجانی مادر و مشکل رفتاری کودکان: مروری سیستماتیک و فراتحلیل، نتایج این تحقیق نشان داد که شخصیت و هیجانات و اضطراب مادر به طور معناداری با اضطراب کودک، درونی‌سازی رفتارهای مشکل‌دار کودکان پیش دبستانی، برونی‌سازی

رفتارهای مشکل‌ساز و رفتارهای مشکل‌ساز ایشان همبستگی مثبت دارد» (سونق و همکاران، ۲۰۲۲). در تحقیقی با عنوان رابطه مسیرهای بین نسلی تجربیات نامطلوب دوران کودکی مادران و مشکلات اجتماعی-عاطفی کودکان نتایج نشانگر آن است روابط مساله‌دار خود مادران در دوران کودکی شأن توانست وجود علایم مشکلات اجتماعی-عاطفی کودکان‌شان را پیش‌بینی معنادار نماید. این نتایج مسیرهای بین نسلی را به خوبی طرح می‌کند که تجربیات نامطلوب دوران کودکی مادران و مشکلات اجتماعی-عاطفی کودکان را به هم مرتبط می‌کند (هانق، و لی، ۲۰۲۲). در تحقیقی با عنوان استفاده از فرصت‌های ایجاد برنامه توانمندسازی والدین برای کاهش مشکلات سلامت روان در اوگاندا برای کودکان زنده مانده از مالاریا شدید: یک مطالعه تصادفی کنترل شده؛ نتایج نشان داد که با توجه به نقش مهم ویژگی‌های شخصیتی و هیجانی مادران در شکل‌گیری اضطراب و تنش‌های کودکان، فرصت‌های ایجاد برنامه توانمندسازی والدین به طور معنادار می‌تواند برای کاهش مشکلات سلامت روان در جوامع مختلف استفاده شود» (تیچلمن و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به مطالب و پیشینه‌هایی که اشاره شد ملاحظه می‌شود تاکنون در مورد نقش استحکام من، روابط موضوعی و فراهمی‌جانات در اضطراب کودک پژوهشی صورت نگرفته و تحقیقات قبلی این متغیرها را همزمان بررسی نکرده‌اند و لذا در این حیطه شکاف تحقیقاتی وجود دارد. بنابراین، ضروری است که این عوامل مورد بررسی دقیق پژوهشی قرار گیرد و به دنبال این بررسی‌ها، راهکارهای مناسب و لازم برای مداخله در اضطراب کودکان ارائه گردد. بنابراین انجام این پژوهش جدید برای تعیین مدل پیش‌بینی اضطراب کودکان از طریق این ۳ متغیر مربوط به

مادران دارای ضرورت و اهمیت است. لذا هدف این پژوهش تعیین نقش استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران در پیش بینی اضطراب کودک است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به این که به دنبال بررسی رابطه متغیرها و مدل پیش بینی است از نوع تحقیقات همبستگی و پیش بینی می باشد» (دلور، ۱۴۰۲). جامعه آماری شامل جامعه آماری این پژوهش شامل تمام مادران دارای کودک با علامت اضطرابی شهر تهران در تابستان سال ۱۴۰۲ بودند که جهت شرکت در این پژوهش، رضایت آگاهانه داشتند. بر اساس روش پژوهش که از نوع پژوهش های همبستگی و پیش بینی است به استناد نظر گارینو، گامست و میرز (۱۳۹۹) نمونه حداقل ۱۰۴ نفر به اضافه تعداد متغیرهای پیش بین نیاز است ولی جهت کاهش خطای نمونه گیری، نمونه ۳۰۰ مادر با روش نمونه گیری داوطلبانه انتخاب و از بین آن ها ۲۶۷ پرسش نامه معتبر تحلیل شدند. معیارهای ورود به پژوهش عبارت بود: داشتن علامت اضطراب کودک، موافقت برای شرکت در پژوهش، سکونت در شهر تهران، سن کودک زیر ۱۲ سال، داشتن تحصیلات مادر در حد خواندن و نوشتن، نداشتن اختلال عمده روان پزشکی کودک، و داشتن انگیزه برای شرکت در پژوهش، و ملاک های خروج، تکمیل نکردن همه پرسش نامه ها و داشتن بیماری مهم دیگر است.

ابزارهای اندازه گیری

پرسش نامه اضطراب کودک اسپنس: این مقیاس برای سنجش اضطراب کودکان ۸ تا ۱۵ سال بر اساس چهارمین نسخه راهنمای تشخیصی و آماری بیماری های روانی در استرالیا طراحی شده و ۴۵ ماده دارد.

۳۸ ماده مقیاس نمره گذاری می شود و ۶ ماده آن (ماده های ۱۱، ۱۷، ۲۶، ۳۱، ۳۸ و ۴۳) که در برگزیده جمله های پرسشی مثبت هستند در نمره کلی محاسبه نمی شوند. نمره گذاری بر اساس مقیاس چهار درجه ای لیکرت (نمره های صفر، ۱، ۲ و ۳ به ترتیب برای گزینه های هرگز، گاهی اوقات، اغلب و همیشه) انجام می شود و دامنه نمره های به دست آمده بین صفر تا ۱۱۴ است. کسب نمره ۴۴ و کمتر از آن بیانگر اضطراب پایین، نمره ۴۴ تا ۸۸ حاکی از اضطراب متوسط و نمره ۸۸ و بالاتر از آن نشان دهنده اضطراب بالاست. پایایی این پرسش نامه به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۶۲ تا ۰/۸۹ بوده است» (موسوی، ۲۰۰۷). در پژوهش حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ برای نمونه انتخابی، برابر ۰/۷۱ به دست آمد.

پرسش نامه استحکام من: این مقیاس ابزاری ۲۲ ماده ای است که برای اندازه گیری میزان توانمندی من در مهار و مدیریت موقعیت ها و شرایط دشوار زندگی ساخته و هنجاریابی شده است. پاسخ دهی پنج درجه ای لیکرت ۱ تا ۵ (خیلی کم تا خیلی زیاد) بوده و حداقل و حداکثر نمره آزمودنی ۲۵ تا ۱۲۵ است. ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس استحکام من از ۰/۸۱ تا ۰/۹۳ دست آمده است» (بشارت، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ برای نمونه انتخابی، برابر ۰/۷۷ به دست آمد.

مقیاس روابط موضوعی (BORI) بل و همکاران (۱۹۸۶): این مقیاس شامل ۴۵ سوال است و ۴ خرده مقیاس خودمیان بینی؛ بیگانگی؛ دلبستگی نالایمن و بی کفایتی اجتماعی را اندازه گیری می کند» (ذراتی و همکاران، ۱۳۹۹). سوالات مقیاس به صورت صحیح و غلط پاسخ داده می شود و نمره گذاری صفر و یک می باشد. سازندگان مقیاس ضرایب پایایی را برای

بیگانگی ۰/۹۰، دلبستگی ایمن ۰/۸۲، خودمیان بینی ۰/۷۸ و بی‌کفایتی اجتماعی ۰/۷۹ به دست آورده‌اند و روایی سازه آن بررسی و ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۸۲ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است» (بل، ۲۰۰۳). در ایران این مقیاس ترجمه و ویژگی‌های روان‌سنجی آن بررسی شد و نتایج نشان داد که پایایی عوامل آن با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۶۶ تا ۰/۷۷ و ضریب دو نیمه کردن ۰/۶۰ تا ۰/۷۷ به دست آمده است» (مسگریان و همکاران، ۱۳۹۹). هم‌چنین در یک پژوهش پایایی کرونباخ در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۴ به دست آمده است» (استولپ و همکاران، ۲۰۲۱). در پژوهش حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ برای نمونه انتخابی، برابر ۰/۶۹ به دست آمد. مقیاس فراهیجانان (MES) میتمانسگروبر و همکاران (۲۰۰۹): این مقیاس شامل ۲۸ سوال است و دو مولفه فراهیجانان مثبت و منفی را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری مقیاس در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای صورت می‌گیرد. سازندگان مقیاس ضرایب پایایی

یافته‌های تحقیق

میانگین سن کودکان تقریباً ۱۱ ساله و میانگین سن مادران تقریباً ۳۶ ساله می‌باشد. ۵۹/۱۸ درصد گروه

را برای فراهیجان منفی ۰/۹۱ و فراهیجان مثبت ۰/۸۵ گزارش کرده‌اند» (میتمانسگروبر و همکاران، ۲۰۰۹). در ایران ضرایب آلفای کرونباخ برای فراهیجان مثبت ۰/۸۷، فراهیجان منفی ۰/۷۰ و کل مقیاس ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند» (رضایی و همکاران، ۱۳۹۳). در پژوهش دیگر در ایران ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۶۸ و خرده مقیاس‌ها در دامنه ۰/۵۴ تا ۰/۷۱ (پورفرج و محمودیان، ۱۳۹۹) و هم‌چنین ضرایب برای کل مقیاس ۰/۹۲ و خرده مقیاس‌ها ۰/۷۴ تا ۰/۹۷ به دست آمده است» (گودرزی و همکاران، ۱۴۰۰). در پژوهش حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ برای نمونه انتخابی، برابر ۰/۸۶ به دست آمد.

در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی هم‌چون محاسبه میانگین و انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی برای نرمال‌سنجی و برای پاسخ به فرضیه‌های تحقیق نیز از آمار استنباطی هم‌چون آزمون همبستگی و رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است.

نمونه کودکان اولین فرزند و ۵۳/۵۶ درصد کودکان تک فرزند، ۳۶/۷۰ درصد مادران شاغل و ۶۳/۳۰ درصد خانه‌دار بودند. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول زیر آورده شده است.

جدول شماره ۱: شاخص‌های توصیفی و نرمال‌سنجی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	کجی	کشیدگی	میانگین	انحراف استاندارد
اضطراب کودک	۲۶۷	-۰/۱۳۳	۰/۰۴۹	۵۹/۹۶	۱۴/۶۸
روابط موضوعی	۲۶۷	۰/۴۰۴	-۰/۵۸۶	۲۲/۴۵	۷/۷۵
فراهیجان منفی	۲۶۷	-۰/۵۵۸	-۰/۲۷۸	۴۰/۰۸	۱۴/۱۶
فراهیجان مثبت	۲۶۷	-۰/۴۳۶	-۰/۳۳۹	۳۷/۹۷	۱۰/۷۷
استحکام من	۲۶۷	۰/۱۷۸	۰/۱۹۷	۸۰/۰۸	۱۶/۶۰

در جدول بالا شاخص‌های آمار توصیفی و نرمال‌سنجی مربوط به متغیرهای پژوهش گزارش شده

است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود میانگین اضطراب کودکان تقریباً ۶۰ از ماکزیمم نمره ۱۱۴

است. همچنین جدول فوق نتیجه آزمون چولگی و کشیدگی برای نرمال بودن توزیع نمرات را نشان می‌دهد که مقدار چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

در بازه (۱- تا ۱) قرار دارد. بنابراین، توزیع تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است.

جدول شماره ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱ روابط موضوعی مادر	۱				
۲ استحکام من مادر	-۰/۵۱۵	۱			
۳ فراهیجانات مثبت مادر	-۰/۴۹۵	۰/۸۴۶	۱		
۴ فراهیجانات منفی مادر	۰/۶۲۲	-۰/۵۰۶	-۰/۴۹۱	۱	
۵ اضطراب کودک	۰/۷۴۱	-۰/۶۲۸	-۰/۶۱۹	۰/۵۲۵	۱

جدول شماره ۳: خلاصه مدل رگرسیون و آزمون ANOVA اضطراب کودک از روی استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی

ضریب	همبستگی	همبستگی	ضریب	مجدور	ضریب	مجدور	ضریب	مجدور	ضریب	مجدور
۰/۶۱۶	۰/۳۷۹	۰/۳۶۸	۱/۴۲	۱/۷۳	۱۴/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

جدول شماره ۴: ضرایب مربوط به پیش‌بینی اضطراب کودک از روی استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران

مدل	ضرایب غیر استاندارد	Std.Error	Beta	t	سطح معنی	شاخص	VIF
عدد ثابت	۲۶/۴۸	۲/۵۳	-	۱۵/۰۸	۰/۰۰۱	تولرانس	
روابط موضوعی مادر	۰/۶۳۲	۰/۱۷۶	۰/۴۵۱	۱۳/۵۴	۰/۰۰۱	۱/۵۶۲	۰/۱۹۸
استحکام من مادر	-۰/۵۶۵	۰/۱۰۳	-۰/۴۱۷	۱۲/۷۷	۰/۰۰۱	۱/۵۹۲	۰/۱۷۱
فراهیجانات مثبت مادر	-۰/۵۵۴	۰/۱۶۳	-۰/۴۰۵	۱۰/۹۴	۰/۰۰۱	۱/۳۴۶	۰/۲۹۲
فراهیجانات منفی مادر	۰/۳۲۸	۰/۱۴۹	۰/۱۹۸	۹/۰۴	۰/۰۰۱	۱/۰۹۳	۰/۲۳۸

در جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش گزارش شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب همبستگی متغیر اضطراب کودک با روابط موضوعی و فراهیجانات منفی مادران مثبت و معنی دار و با استحکام من و فراهیجانات مثبت مادر منفی و معنی دار است.

جدول ۳ خلاصه مدل رگرسیون و آزمون ANOVA اضطراب کودک از روی استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران را نشان می‌دهد. جدول نشان می‌دهد ضریب رگرسیون چندگانه $R=0/616$ و مجذور آن یعنی ضریب تعیین تعدیل شده $0/368$ می‌باشد. لذا می‌توان گفت که ۳۶/۸۰ درصد از واریانس اضطراب کودک از روی استحکام من،

فراهیجانات و روابط موضوعی مادران تبیین و پیش-بینی می‌شود. هم‌چنین از نتایج رگرسیونی در جدول بالا ملاحظه می‌شود آماره دوربین واتسون برابر $1/73$ جدول ۴ ضرایب رگرسیونی مربوط به پیش‌بینی اضطراب کودک از روی استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران را نشان می‌دهد. ضرایب نشان می‌دهند که هر ۴ متغیر استحکام من، فراهیجانات مثبت و منفی و روابط موضوعی مادران نقش معنادار در پیش‌بینی اضطراب کودک دارند. بیش‌ترین نقش

نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش آن بود که روابط بین استحکام من، فراهیجانات و روابط موضوعی مادران با اضطراب کودک و مدل پیش‌بینی اضطراب کودک بر اساس آن متغیرها را تعیین کند. نتایج نشان داد که روابط هر ۳ متغیر فوق با اضطراب کودک معنادار است و این متغیرها در مجموع $36/80$ درصد از تغییرات اضطراب کودک را پیش‌بینی می‌کنند. نتیجه به دست آمده، با نتایج تحقیقات زینالی و همکاران (۱۳۹۹)؛ راشدی، نجات و اکبری امرغان (۱۳۹۹)؛ بشارت، اسدی و غلامعلی لواسانی (۱۳۹۵)؛ اچوریا، آلوارز نونزفانی، گونزاله، لوز و رودنیتسکی (۲۰۲۲)؛ سونق و همکاران (۲۰۲۲)؛ هانق، مرسکی و لی (۲۰۲۲) و میسلر و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که مطالعات مختلف نشان داده‌اند که صفات و ویژگی‌های مادر تأثیر مهم و پایداری در سازش یافتگی و اختلالات رفتاری کودکان دارند» (سانگ و همکاران، ۲۰۱۵)؛ اورگیلز و همکاران، ۲۰۱۸). اضطراب کودک در رابطه با مادر، متأثر از مختصات مختلف مادر از جمله رفتار مادرانه، در دسترس بودن، سطح انتظارات، حساسیت و پاسخ-دهی وی و شیوه ابراز هیجان‌های وی به ویژه ویژگی

می‌باشد که در محدوده نرمال استقلال خطاها قرار دارد.

مربوط به روابط موضوعی با اندازه اثر حدود ۴۵ درصد و کمترین نقش مربوط به فراهیجانات منفی با اندازه اثر حدود ۲۰ درصد است. شاخص‌های تولرانس و VIF هم نشان می‌دهند که پیش شرط عدم وجود هم خطی چندگانه متغیرهای پیش بین فراهم است.

شخصیتی می‌باشد» (صفایی‌راد و همکاران، ۱۳۹۷). در این پژوهش اولین متغیر پیش‌بین، روابط موضوعی مادران است. در تبیین نقش‌آفرینی روابط موضوعی مادران بر اضطراب کودک می‌توان گفت که روابط موضوعی مادر و اختلالات رفتاری و هیجانی کودکان یک رابطه دو سویه دارند، بدین صورت که روابط موضوعی مادر موجب بروز چرخه معیوب در روابط والد-کودک شده که خود را در قالب سبک‌های فرزندپروری نشان می‌دهد و از سوی دیگر رفتارهای فرزندان موجب می‌شود که مادر در راستای صفات شخصیتی خود واکنش نشان دهد و این چرخه مدام به واسطه رفتارهای مادر-کودک تکرار می‌شود. هم-چنین در نظریه روابط موضوعی یا روابط ابژه، بر روابط کودک با دیگران متمرکز است و به این مسئله اشاره دارد که اگر کودک مراحل رشد خود را با موفقیت و بدون آسیب‌های روان‌شناختی پشت سر گذاشته باشد، می‌تواند با دیگر انسان‌ها ارتباط کامل برقرار کند» (رحمتیان، ۱۳۹۵). بنابراین در تبیین بر اساس این نظریه، مهارت‌های ارتباطی کودک به شدت در روابط اولیه او با والدین به خصوص مادر، ریشه دارد. بنابراین توانایی تشخیص این که موضوع (مادر) در اثر

ندیدن آن تغییر نمی‌کند را ثبات موضوع می‌گویند و کودکان ثبات موضوع را وقتی والدین برای مدت کوتاهی آن‌ها را ترک می‌کنند و سپس باز می‌گردند، یاد می‌گیرند و دچار اضطراب نمی‌شوند و در کودکان دارای اضطراب، مسئله عدم اطمینان از ثبات موضوع است که منجر به اضطراب در کودک می‌گردد. هم‌چنین، به تبیین این یافته می‌توان اضافه کرد که احتمالاً مادران ابره‌های سرکوب شده درونی خود را بر روی فرزندان فرافکنی کنند و فرزند خود را وادار به پذیرش این نقش از طریق فرآیند همانندسازی فرافکنانه می‌کنند» (گلیک، ۲۰۱۶). این شاید بدترین شکل انتقال ناپهنجاری مثل اضطراب باشد.

در این پژوهش دومین متغیر پیش‌بین، استحکام من مادران است. در تبیین نقش‌آفرینی استحکام من مادران بر اضطراب کودک می‌توان گفت که ماهیت استحکام من مادر موجب توانایی حفظ هویت خود بدون توجه به استرس‌های روانی، رنج و تعارض‌هایی می‌گردد که بین نیازهای درونی و تقاضاهای بیرونی می‌گیرد. هم‌چنین می‌توان به تاب‌آوری مادر که از استحکام من شکل می‌گیرد، اشاره کرد که شامل توانایی برای توسعه مهارت‌های بین فردی تطبیقی و ویژگی‌های مثبت در تعامل مادر-فرزند مانند پذیرش و پاسخ‌دهی است که شامل مؤلفه‌های ارتباط موثر و حل مسأله، بهره‌مندی از منابع اقتصادی و اجتماعی، حفظ یک چشم‌انداز مثبت، پیوند خانوادگی، معنویت و توانایی ایجاد معنا برای سختی است» (صدری دمیرچی، ۱۳۹۹). از نقطه مقابل این بحث، هم‌چنین می‌توان گفت که ایجاد آسیب در قدرت ایگو مادران می‌تواند دنیای درونی این افراد را ناامید، ناپایدار و متزلزل سازد، چرا که همیشه می‌ترسند مسیر زندگی

شان با تهدید روبرو شود. این روند معیوب، تزلزل هیجانی گسترده‌ای را در مادر ایجاد کرده و زمینه‌های هیجانی و اضطرابی شدن کودک را تشدید می‌کند. هم‌چنین، ایجاد آسیب در قدرت ایگو مادران با از دست رفتن احساس امنیت، احساس درماندگی، شک و دودلی نسبت به خود و فقدان خودکارآمدی همراه می‌شود. آن‌ها در این فرایند آسیب‌شناختی، جهت تقویت و استحکام بخشیدن به روابطشان، مصرانه به هر کسی که قابل دسترس باشد، می‌چسبند و احساس انزوا و تنهایی، وحشت‌زده شده و به راحتی احساس افسردگی، ناتوانی و درماندگی می‌کنند. مجدداً چنین روند امنیت جویی‌های مساله‌دار و معیوب ناگزیر کودک را متأثر کرده و به سمت تجربه انواع اضطراب‌ها سوق می‌دهد» (کلی، ۲۰۲۰).

در این پژوهش سومین متغیر پیش‌بین، فراهمیجانات مادران است. در تبیین نقش‌آفرینی فراهمیجانات مادران بر اضطراب کودک می‌توان گفت که باورهای فراهمیجانی که بخش مهمی از راهبردهای تنظیم هیجانی افراد را تشکیل می‌دهند و فرد را قادر می‌سازند تا با انعطاف‌پذیری بیش‌تری به وقایع محیطی پاسخ دهد؛ خود از عوامل مختلفی از جمله شدت هیجان ناشی از یک رویداد تأثیر می‌پذیرند» (و تیسرا، هومن ۱، ۲۰۲۲) که این رویداد می‌تواند به پریشانی عاطفی و تنش منجر شود. وقتی مادران به دلیل واکنش به تجربیات هیجانی برخی هیجانات مانند ترس، خشم و عصبانیت را تجربه می‌کنند این هیجانات باعث می‌شود که آنان شادابی و کیفیت زندگی ضعیف‌تری را تجربه کنند و دچار برخی مشکلات هیجانی و تنش روانی شوند. این هیجانات

تنشی مادر معمولاً در تعاملات مادر- کودک و شیوه- های والدگری مادر نقش جدی ایفا کرده و کودک را به سمت تجربه انواع اضطراب‌ها سوق می‌دهد» (جورج و همکاران، ۲۰۲۰).

از طرف دیگر در تبیین اثرگذاری نوع فراهیجانات مثبت و منفی باید گفت که بر اساس نظریه فراهیجانات گاتمن، فراهیجان مثبت برخلاف فراهیجان منفی باعث می‌شود که افراد تمایل پایین- تری برای سرکوبی هیجانات یا عواطف خود داشته باشند و این امر به آن‌ها کمک می‌کند که در برابر هیجانات پذیرش داشته و قدرت مقابله بهتری با مشکلات داشته باشند» (هول و همکاران، ۲۰۱۷؛ به نقل از اعلم‌الهدی و زینالی، ۱۴۰۰). فراهیجان مثبت، زمینه پذیرش هیجان‌ها، ذهن آگاهی و پذیرش روان- شناختی را فراهم و باعث بهبود تنش‌های روانی خود مادر می‌شود. چنین روند فراهیجانی، بازگشت‌دهنده یک بخش مهمی از تنظیم هیجان فرد با تأثیر زیاد بر سلامت روانی فرد است که می‌تواند در انتقال آرام‌ ش‌دگی هیجانی به فرزند و به دنبال ایجاد فضای تعاملی موثر و کارآمد مادر- کودک نقش مفید ایفا کند. از طرف دیگر، این‌که مادران دارای فراهیجانات منفی، تمایل پیدا می‌کنند که اطلاعات منفی را آسان‌تر از اطلاعات مثبت یا خنثی رمزگردانی و یادآوری کنند که این سبب سوگیری ایشان در تفسیر وقایع محیطی، شخصی و فرزند می‌شود که نشانگانی از تنش و انتقال به کودک دارد. هم‌چنین، فراهیجانات

منفی باعث می‌شود که افراد تمایل رویه پایدار سرکوبی هیجانات خود و اجتناب از شناسایی دلایل ایجادکننده آن‌ها را داشته باشند که چنین فرایندی موجب تشدید هیجانات، فرافکنی دلایل هیجانی شدن و عدم پذیرش هیجانات شده و این روند مقابله ناکارآمد با مشکلات هیجانی را به دنبال داشته باشد» (ذاکرزاده، ۱۴۰۱).

با توجه به یافته پژوهش حاضر مبنی بر این‌که مدل پیش‌بینی اضطراب کودک بر اساس استحکام من، روابط موضوعی و فراهیجانات با معنادار است، پیشنهاد می‌شود که جهت درمان اضطراب کودکان، بر مداخلات روی مادران با محوریت متغیرهای استحکام من، روابط موضوعی و فراهیجانات ایشان تأکید شود. محدود بودن دامنه تحقیق به آزمودنی- های شهر تهران، عدم کنترل متغیرهای احتمالی اثرگذار مثل پایگاه اقتصادی و اجتماعی، تعداد فرزندان و تحصیلات، عدم بهره‌گیری از روش نمونه- گیری تصادفی و عدم تفکیک انواع اضطراب‌های کودکان از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود برای افزایش قدرت تعمیم‌پذیری نتایج، در سطح پیشنهاد پژوهشی، این پژوهش در سایر مناطق و جوامع دارای فرهنگ‌های متفاوت، کنترل عوامل ذکر شده، بهره‌گیری از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی و تفکیک انواع اضطراب‌های کودکان اجرا شود.

سپاسگزاری

از شرکت‌کنندگان در پژوهش به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

مشارکت نویسندگان

مهناز احمدزاده: جمع‌آوری داده‌ها، تنظیم گزارش

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

دوران بارداری با اختلال اضطرابی کودکان. فصلنامه ایده‌های نوین روان‌شناسی، ۶ (۱۰): ۱-۱۴.

رحمتیان، ف.، هاشمیان، س.، برجعلی، ا. و حبیبی، م. (۱۳۹۵). رابطه ادراک فرد از والدگری پدر با روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی. طب انتظامی، ۵ (۱)، ۱۷-۲۹.

رضایی، نورمحمد؛ پارسایی، ایمان؛ نجاتی، عصمت؛ نیک‌آمال، میترا و هاشمی‌رزینی، سعداله (۱۳۹۳). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس فراهیجانان دانشجویان. فصلنامه علمی تحقیقات روان‌شناختی، سال ششم، شماره ۲۳، صفحه ۱۲۴-۱۱۱.

زینالی، شیرین؛ پور شریفی، حمید؛ باباپور، جلیل؛ محمود علیلو، مجید و خانجانی، زینب. (۱۳۹۹). رابطه سوگیری شناختی، حساسیت اضطرابی و باورهای مادر با اضطراب کودک: نقش واسطه‌ای راهبردهای کنارآمدن. فصلنامه سلامت روان کودک، ۷ (۳)، ۶۶-۵۳.

سادوک، ویرجینیا ای؛ سادوک، بنجامین جیمز؛ پدرو، روئیز. (۲۰۱۵). خلاصه روان‌پزشکی کاپلان و سادوک: براساس DSM-5، ترجمه مهدی گنجی، (۱۳۹۹). تهران: انتشارات ساوالان.

شفق دوست مریم، شهامت ده سرخ فاطمه. (۱۳۹۸). نقش میانجی روابط موضوعی و کارکردهای ایگو در رابطه بین عملکرد خانواده و سلامت روان دانشجویان. پژوهش در سلامت روان‌شناختی، ۱۳ (۳): ۳۱-۴۶.

صادقی‌ملینا، منیرپور نادر. (۱۴۰۱). پیش‌بینی اضطراب جدایی کودکان دبستانی بر اساس ساختار شخصیت و روابط موضوعی مادران رویش روان‌شناسی ۱۱ (۸): ۱۱۰-۱۰۳.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1401.11.8.10.1>

صدری دمی‌رچی، ا.، درگاهی، ش.، قاسمی‌جوبنه، ر. و اعیادی، ن. (۱۳۹۹). نقش تاب‌آوری ادراک شده خانواده و تنظیم هیجان در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان. مجله روان‌شناسی مدرسه، ۹ (۱)، ۵۴-۶۸.

صفایی‌راد، ا.؛ غلامعلی‌لواسانی، م.؛ افروز، غ.ع. (۱۳۹۷). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی مادران با سلامت روان و

علی‌خادمی: مشورت علمی در حوزه آماری.
فرنز فرشباف: مشورت علمی در حوزه ادبیات تحقیق

اعلم‌الهدی، م. و زینالی، ع. (۱۴۰۰). نقش فراشناخت، فراحافظه و فراهیجان در پیش‌بینی یادگیری خودراهبر دانش‌آموزان، نشریه علمی آموزش و ارزشیابی، سال چهاردهم، شماره ۵۳، صفحه ۱۰۸-۹۳.

بابایی، انسیه؛ گلستانی، طاهره و یعقوبی، قاسم. (۱۳۸۷). رابطه ابعاد شخصیتی مادر با اضطراب در کودکان. مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی، دوره ۵، شماره ۱ - شماره پیاپی ۱، صفحه ۱-۱۴.

بشارت، محمدعلی؛ اسدی، محمد مهدی و غلامعلی‌لواسانی، م. سعود. (۱۳۹۵). نقش واسطه‌ای استحکام من در رابطه بین ابعاد کمال‌گرایی و نشانه‌های اضطراب. پژوهش‌نامه روان‌شناسی مثبت، دوره ۲، شماره ۴، صفحه ۱-۱۸.

بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۵). ساخت و درست‌آزمایی مقیاس استحکام من: یک مطالعه مقدماتی. مجله علوم روان‌شناختی، ش ۶۰ (۱۵)، صص ۴۴۵-۴۶۷.

پورفرج، مجید و محمودیان، طاهره (۱۳۹۹). رابطه بین فراشناخت و فراهیجانان با تحمل‌پریشانی: نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، مجله علمی و پژوهشی روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی، سال شانزدهم، شماره ۶۳، صفحه ۳۴۱-۳۳۳.

چراغیانی، فرش‌ته. (۱۴۰۰). نقش پیش‌بینی‌کننده طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی مادر در پیش‌بینی اضطراب کودکان. مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، شماره ۵۴، صص ۲۴۲-۲۵۲.

دلاور، علی. (۱۴۰۲). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: رشد.

ذاکرزاده، پ. (۱۴۰۱). رابطه ذهن‌آگاهی و فراهیجان با تحمل‌آشتگی: نقش میانجی سرمایه روان‌شناختی در زنان خیانت‌دیده. رویش روان‌شناسی، ۱۱ (۸): ۱۹۹-۲۱۰.

ذررانی، ا.؛ برماس، ح.؛ ثابت، م. (۱۳۹۹). همبستگی ترومای کودکی و ایده‌پردازی خودکشی با میانجیگری درد روانی و روابط موضوعی. فصلنامه مدیریت ارتقای سلامت، ۹ (۳)، ۳۴-۴۸.

راشدی، نسترن؛ نجات، حمید و اکبری‌امرغان، حسین. (۱۳۹۹). رابطه ویژگی‌های شخصیتی مادر و عوامل تنش‌زای

در اضطراب اجتماعی، نشریه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی، سال چهاردهم، شماره ۵۳، صفحه ۱۴-۳.

میرصادقی، سودابه؛ سهرابی، فرامرز؛ اسکندری، حسین؛ برجعلی، احمد و فرخی، نورعلی. (۱۳۹۶). تدوین مدل ساختاری شیوه‌های فرزندپروری مادران بر اساس سبک‌های دلبستگی و کیفیت روابط موضوعی آنان در میان مادران با فرزندانی عادی و مبتلا به اختلال‌های اضطراب جدایی و وسواس-اجبار. مجله فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۸(۳۰)، ۱۳۱-۱۹۴.

<https://doi.org/10.22054/qccpc.2017.22054.1530>

یزدانی پور، معصومه و عاشوری، محمد و عابدی، احمد. (۱۳۹۹). اضطراب و اختلالات اضطرابی در کودکان، ششمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.

Infant Behavior and Development.

Volume 67, 101701.

Hang, L.; Mersky, J.P.; Lee, C.P.(2022). Intergenerational Pathways Linking Mothers' Adverse Childhood Experiences and Children's Social-Emotional Problems. Child Maltreatment, 10775595211067212.

George, O. J., Okon, S. E., & Akaighe, G. O. (2021). Psychological Capital and Work Engagement among Employees in the Nigerian Public Sector: The Mediating Role of Emotional Intelligence. International Journal of Public Administration, 3, 1-9.

Ginsburg, G. S., & Kingery, J. N. (2007). Evidence-based practice for childhood anxiety disorders. Journal of Contemporary Psychotherapy, 37(3), 123-132.

Glick ID, Rait DS, Heru AM, Ascher MS. (2016). Couples and family therapy in clinical practice.

میزان خلاقیت فرزندان دختر. پژوهشنامه زنان، ۹(۱)، ۱۰۱-۱۲۲.

عباسی، س؛ و زارع. ا. (۱۴۰۳). نقش اضطراب و روابط موضوعی مادران در پیش‌بینی اضطراب جدایی کودکان دبستانی. مجله پزشکی مشهد، ۶۷(۴)، ۱۲۷۹-۱۲۹۹. [mjms.2024.80248.4630](https://doi.org/10.22034/mjms.2024.80248.4630)

گودرزی، میترا؛ غلامرضایی، سیمین و امرایی، کورش (۱۴۰۰). تدوین مدل علی توانمندسازی روانی زنان باردار: نقش پریشانی روان‌شناختی و میانجی‌گری تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی و فراهیجانات، نشریه روان‌پرستاری، سال نهم، شماره ۱، صفحه ۱۲۴-۱۰۳.

مسگریان، فاطمه؛ آزادفلاح، پرویز؛ فراهانی، حجت‌اله و قربانی، نیما. (۱۳۹۶). روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی

References

- Abramowitz, J. S., & Blakey, S. M. (2020). Clinical handbook of fear and anxiety: Maintenance processes and treatment mechanisms. American Psychological Association.
- Bell, M. (2003). Bell Object Relations Inventory for adolescents and children: Reliability, validity, and factorial invariance. Journal of personality assessment, 80(1), 19-25.
- Blum, H. P., & Blum, E. J. (2022). Evolution of Freudian psychoanalytic thought in the twentieth-century USA: The influence of the European émigrés. In International Forum of Psychoanalysis (pp. 1-6). Routledge.
- Echeverría, A.V., Alvarez-Nuñez, L., Gonzalez, M., Loose, T., Rudnitzky, F.(2022). Role of parenting practices, mother's personality and depressive symptoms in early child development.

- and personal agency in adolescents. *Journal of Family Psychology*, 1(2), 1-10.
- Ojala, M. (2021). Safe spaces or a pedagogy of discomfort? Senior high-school teachers' meta-emotion philosophies and climate change education. *The Journal of Environmental Education*, 52(1), 40-52.
- Orgilés, P., M. Penosa, P., P. Morales, P., A. Fernández-Martínez, P., I & Espada, P., J. (2018). Maternal Anxiety and Separation Anxiety in Children Aged Between 3 and 6 Years: The Mediating Role of Parenting Style. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 39(8), pp.621-628.
- Ozturk, Y., .Moretti, M., Barone , L. (2019) Addressing Parental Stress and Adolescents' Behavioral Problems through an Attachment-Based Program: An Intervention Study, *International journal of psychology and psychological therapy*, 19(1): 89-100.
- Podell, J. L., Mychailyszyn, M., Edmunds, J., Puleo, C. M., & Kendall, P. C. (2010). The Coping Cat Program for anxious youth: The FEAR plan comes to life. *Cognitive and Behavioral Practice*, 17(2), 132-141.
- Polanczyk GV, Salum GA, Sugaya LS, Caye A, Rohde LA. (2015). Annual research review: A meta-analysis of the worldwide prevalence of mental disorders in children and adolescents. *J Child Psychol Psychiatry*. 56(3):345-65.
- Kelly, W. E. (2020). Nightmares and ego strength revisited: Ego strength predicts nightmares above neuroticism and general psychological distress. *Dreaming*, 30(1), 29-44.
- Markstrom CA, Marshal SK.(2007). The psychosocial inventory of ego strengths: Examination of theory and psychometric properties. *Journal of Adolescence*. 30: 63-79. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.11.003>
- Missler, M.A.; van Straten, A.; Denissen, J.J.A.; Donker, T.; de Weerth, C.; Beijers, R. (2021). The first 12.5 years of parenthood: A latent trait-state occasion model of the longitudinal association between maternal distress and child internalizing and externalizing problems. *Dev. Psychol.* 57, 1124–1135.
- Mitmansgruber, H., Beck, T. N., Höfer, S., & Schüßler, G. (2009). When you don't like what you feel: Experiential avoidance, mindfulness and meta-emotion in emotion regulation. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 448-453.
- Mousavi R, Moradi AR, Farzad V, Mahdavi Harsini SE, Spence S, Navabinejad S. (2007). Psychometric properties of the spence children's anxiety scale with an iranian sample. *International Journal of Psychology(IPA)*. 1(1):17-26.
- Nunes, F., Mota, C. P., Ferreira, T., Schoon, I., & Matos, P. M. (2022). Parental meta-emotion, attachment to parents,

- Teubert, D., & Pinquart, M. (2011). A meta-analytic review on the prevention of symptoms of anxiety in children and adolescents. *J Anxiety Disord*, 25(8), 1046-1059.
- Tichelman, E.; Warmink-Perdijk, W.; Henrichs, J.; Peters, L.; Schellevis, F.G.; Berger, M.Y.; Burger, H. (2021). Intrapartum synthetic oxytocin, behavioral and emotional problems in children, and the role of postnatal depressive symptoms, postnatal anxiety and mother-to-infant bonding: A Dutch prospective cohort study. *Midwifery*, 100, 10304.
- Tissera, H., Heyman, J. L., & Human, L. J. (2022). Do People Know How Their Romantic Partner Views Their Emotions? Evidence for Emotion Meta-Accuracy and Links with Momentary Romantic Relationship Quality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1(2), 1-10.
- Weiner, I. B., Tennen, H. A., & Suls, J. M. (2012). *Handbook of Psychology, Personality and Social Psychology*, 5, New Jersey: Wiley.
- Wayt, E.; Wein, J. A. (2015). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In *handbook of child psychology*. Vol 4. 1-110.
- Rinkinen J, Jalas M & Shove E. (2015). Object Relations in Accounts of Everyday Life. *Sociology*. 49(5):870–85.
- Silove, D., Alonso, J., Bromet, E., Gruber, M., Sampson, N., Scott, K. & de Jonge, P. (2015). Pediatric-onset and adult-onset separation anxiety disorder across countries in the World Mental Health Survey. *American Journal of Psychiatry*, 172(7), 647-656.
- Song, AR. Song, SM & Lee, SR. (2015). The Effects of Infants' Temperament, Teachers' Sensitivity, and Mothers' Separation Anxiety on the Infants' Child Care Center Adjustment. *Journal koaj*, 5(1), p.37.
- Song, Z., Huang, J., Qiao, T., Yan., J., Zhang, X., & Lu, D. (2022). Association between Maternal Anxiety and Children's Problem Behaviors: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, vol 19, 11106.
- Stulp, H. P., Koelen, J., Glas, G. G., de Heus, P., & Eurelings-Bontekoe, L. (2021). Changes in implicit God representations after psychotherapy for patients diagnosed with a personality disorder. Associations with changes in explicit God representations, distress and object-relational functioning. *Journal of Spirituality in Mental Health*, 2(2), 1-28.